

Nr 398.

Av herr **Holmström**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 79, med förslag till stadsplanelag m. m.

I proposition nr 79 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga stadsplanelag.

Ett studium av förslaget ger vid handen, att detsamma i huvudsak utgör en påbyggnad på och en modernisering av de regler, som redan äro gällande på det ifrågakvarande området, d. v. s. första kapitlet i Lag om fastighetsbildning i stad. Då Kungl. Maj:t efter de synnerligen vidlyftiga förarbeten, som bedrivits, funnit sig böra inskränka sitt förslag på sådant sätt, att grunddragen i den nuvarande lagstiftningen i ämnet bibehållits och i varje fall icke föreslagit någon sådan genomgripande omgestaltning, som 1928 års sakkunniga föreslogo, synes man vara berättigad till den slutsatsen, att den nu gällande lagstiftningen måste anses vara i det väsentliga tillfredsställande. Mot bakgrunden härav kan man enligt mitt förmenande icke undgå att ställa sig frågande inför vissa delar av lagförslaget, vilka jag nedan skall närmare beröra.

På det förevarande lagstiftningsområdet möter man ständigt fall av kollision mellan allmänna och enskilda intressen. Det sätt, på vilket dessa intressen skäligen böra mot varandra avvägas, är särdeles ofta av mycket ömtålig art. Att vid dessa kollisioner finna den rättvisa lösningen är i allmänhet så mycket svårare, som de olika synpunkter, vilka kunna anläggas på dessa spörsmål, bottna i mycket vitt skilda ekonomiska åskådningar. För den ene framstår det såsom nödvändigt att tillerkänna det enskilda intresset så stort spelrum som möjligt, för den andre är det ovedersägligt, att den enskilde under alla förhållanden måste böja sig, så snart därför kan åberopas ett allmänt intresse. Att vid konflikter, där dylika vitt skilda utgångspunkter föreligga, finna en förmedlande ståndpunkt, är givetvis synnerligen vanskligt. Att man i det föreliggande förslaget allvarligt strävat till att uppnå en dylik ståndpunkt synes mig icke kunna förnekas; dock synes det mig, att förslaget i vissa delar, där detsamma kan sägas utgöra en påbyggnad på den gällande lagstiftningen, uppenbarar en tendens att tillmötesgå anhängarna av de samhällsåskådningar, för vilka äganderätten — och framför allt äganderätten till jord — bör avlösas av en samhällets äganderätt. En dylik tendens är, enligt mitt sätt att se, ägnad att ingiva betänkligheter. Det synes mig vara så mycket större anledning att i detta sammanhang uttryckligen påpeka detta förhållande, som man ju här har att

taga ståndpunkt till en lag, vilken med allt skäl betecknats såsom grundlagen för stadsbebyggandet.

Sedan jag sålunda givit en antydan om min grundsyn på de problem, som här äro ifråga, anhåller jag att få närmare redogöra för, i vilka hänseenden erinringar äro att göra emot förslaget:

1) *Bestämmelser om vad som är att hänföra till nybyggnad.*

Enligt nu gällande regler innebär begreppet nybyggnad ej allenast uppförande av helt ny byggnad utan jämväl sådan förändring av redan befintlig byggnad, som närmare omförmäles i Kungl. kungörelsen den 18 januari 1908 angående vad vid tillämpning av lagen angående stadsplan och tomtindelning är att till nybyggnad hänföra. Uppenbart är, att dessa bestämmelser angående vad som är att hänföra till nybyggnad, äro av synnerligen ingripande betydelse. De äro ju nämligen avgörande för, huruvida nybyggnadsförbud skall anses hava inträtt eller komma att inträda. För en fastighetsägare är det givetvis av den största vikt att kunna säkert bedöma, huruvida han enligt gällande författningar är berättigad att med sin fastighet vidtaga den ena eller andra byggnadsåtgärden. Det är med andra ord av stor vikt att det så noga och så bestående som möjligt är fastslaget, vilka åtgärder, som efter inträtt nybyggnadsförbud må vidtagas och vilka som äro förbjudna. Bestämmelser härom böra därför enligt mitt förmenande icke få meddelas i administrativ ordning utan böra utfärdas i den ordning, som är föreskriven för stiftande av lag.

I enlighet med vad jag sålunda anfört anser jag, att i *stadsplanelagen* böra införas bestämmelser om vad som är att hänföra till nybyggnad. Dessa bestämmelser synas lämpligen kunna erhålla ungefärligen det innehåll, som föreslagits i § 117 i det inom justitiedepartementet utarbetade utkastet till byggnadsstadga. I enlighet härmed föreslår jag, att 76 § första stycket i *stadsplanelagen* må erhålla följande lydelse:

»Vad i denna lag sägs om nybyggnad skall gälla ej blott uppförande av helt ny byggnad utan även till-, på- eller ombyggnad av befintlig byggnad, dess iordningställande helt eller delvis till väsentligen annat ändamål än det, vartill byggnad förut varit använd; så ock andra förändringar i avseende å byggnads inredning av den genomgripande beskaffenhet, att de kunna anses jämförliga med ombyggnad. Sådan förändring av befintlig byggnad, som icke drager större kostnad än en femtedel av hela byggnadens värde, skall icke betraktas såsom nybyggnad, såvida densamma icke kan anses ingå såsom ett led i liknande, under de närmast föregående två åren vidtagan ändring och med hänsyn därtill skäligen bör med nybyggnad likställas.»

2) *Maximitid för nybyggnadsförbuds giltighet i vissa fall.*

I 14 § i förslaget stadgas, att nybyggnadsförbud inträder, när stadsfullmäktige beslutat antaga eller ändra stadsplan, stomplan eller utomplansbe-

stämmelser. Detta förbud gäller intill dess frågan om fastställelse av stadsfullmäktiges beslut blivit prövad. Någon bestämd längsta tid för förbudets giltighet är emellertid icke föreskriven. Den markägare, som av beslutet beröres, kan därigenom lätt komma i en situation av bryderi och ovisshet, och detta givetvis särskilt i sådana fall, då han själv av någon anledning motsatt sig planens eller bestämmelsernas antagande. Den K. B. medgivna rätten att meddela tillstånd till nybyggnad hjälper honom i dylikt fall icke, enär K. B. har att tillse, att det tillstånd till nybyggnad, som K. B. eventuellt meddelar, icke får försvåra genomförandet av stadsfullmäktiges beslut, d. v. s. just det beslut, som markägaren motsatt sig. Markägaren är således hänvisad att finna sig i, att nybyggnadsförbud åvilar hans område under hela den till längden ovissa tid, intill dess Konungen prövat frågan om fastställelse. Särskilt i det fall, att fastställelse vägras, kan det komma att framstå såsom synnerligen obilligt, att tiden för nybyggnadsförbudet icke varit till sin längd fixerad. Liksom man i § 15 föreskrivit viss längsta tid för byggnadsförbuds giltighet, så synes det mig således, att dylik längsta tid skäligen bör föreskrivas även för det fall, som omhandlas i § 14. Jag föreslår därför, att i § 14 införes en andra punkt av följande lydelse:

»Förbud, som här avses, gäller intill högst ett år efter det stadsfullmäktiges beslut fattats.»

Ifråga om § 15 synes det mig otillfredsställande, att närmare bestämmelser icke angivas på vilket stadium en fråga om antagande eller ändring av stadsplan, stomplan eller utomplansbestämmelser skall anses vara »väckt». Är frågan »väckt», då stadsarkitekten en dag börjar diskutera saken med byggnadsnämndens ordförande? Eller är den »väckt», då en speciellt inrättad stadsplanenämnd avlåter skrivelse därom till byggnadsnämnden? Eller är den »väckt» först sedan den exempelvis genom en motion bragts under omprövning hos stadsfullmäktige? Den avfattning, ifrågavarande stadgande erhållit i förslaget, synes mig lämna rum för alla dessa och många flera alternativ. Att knyta ett så viktigt förhållande som uppkomsten av ett nybyggnadsförbud till förhållanden, som äro så synnerligen obestämda, synes mig betänkligt. Det rationellaste är enligt min mening att stadga, att frågan skall hava väckts inom *stadsfullmäktige*.

Vad i övrigt här förevarande paragraf angår synes det mig visserligen skäligt, att tiden för nybyggnadsförbudets bestånd bör kunna förlängas, då behov därav uppkommit, men det är enligt mitt förmenande orimligt, att förlängningen skall få avse hur lång tid som helst. Av de skäl, jag tidigare anfört, är det i denna del så mycket påtagligare, att en maximitid bör angivas. Skäl för att utsträcka den förlängda tiden utöver ett år lär icke föreligga. Jag föreslår därför, att till § 15 fogas en punkt av följande lydelse:

»I intet fall må tiden förlängas med mer än ett år.»

I enlighet med den åsikt, varåt jag här givit uttryck, synes det mig, att en maximitid bör angivas jämväl för det fall, som åsyftas i 16 §. Jag föreslår därför att i nämnda paragraf tillfogas följande ord:

»— — — dock ej för längre tid än ett år.»

3) *Bestämmelser om rätt att meddela tillstånd till schaktning och därmed jämförliga åtgärder inom stads- eller stomplaneområden.*

I 20 § föreskrives att schaktning, fyllning, trädfallning eller andra därmed jämförliga åtgärder icke må vidtagas inom stads- eller stomplaneområden, såvida åtgärden uppenbarligen är av beskaffenhet att kunna väsentligt försvåra områdets användande för avsett ändamål. Såsom jämväl lagrådet påpekat, är överträdelse av detta förbud förenat med ett så strängt straff som böter upp till 10,000 kronor. Det är med andra ord en icke ringa risk den person ikläder sig, som vidtager åtgärder av här åsyftat slag. Visserligen är förutsättningen för straffbarhet, att den vidtagna åtgärden skall uppenbarligen och väsentligt försvåra områdets användande för avsett ändamål, men man måste här även taga i betraktande, att människor i allmänhet säkerligen icke hava särdeles noggrann kännedom om innehållet av stadsplanen, och denna synpunkt väger givetvis ännu tyngre, om man, såsom förslaget avser, till stadsplanen fogar såsom en integrerande del av densamma en mängd stadsplanebestämmelser, om vilka senare menige man i allmänhet komma att ha en mycket ringa kännedom. Med hänsyn till vad jag sålunda anfört synes det mig nödvändigt att föreskrift införes därom, att *byggnadsnämnden må på framställning av markägare medgiva tillstånd till vissa åtgärder av här åsyftat slag*. Jag föreslår således, att bestämmelse av dylikt innehåll införes såsom en andra punkt i förevarande paragraf.

4) *Bestämmelser om ekonomisk zonexpropriation.*

I § 24 föreslås bestämmelser, som på ett högst väsentligt sätt och för ett ändamål, som hittills varit svensk lagstiftning främmande, utvidga stadens rätt att lösa jämväl mark, som enligt fastställd stadsplan ingår i byggnads- kvarter och således icke utgör mark, som är avsedd till gata eller annan allmän plats. Redan den nu gällande lagstiftningen innehåller visserligen en del bestämmelser i dylik riktning, men dessa taga sikte allenast på det fall, att stadsplanen blivit fastställd över »olämpligt bebyggt» område eller över sådant tomtområde, som finnes vara för stadens utveckling ounggäng- ligen erforderligt. Med de sålunda nu gällande bestämmelserna har man, såvitt jag förstår, allenast avsett att komma till rätta med av den bestående bebyggelsen föranledda hygieniska eller trafiktekniska olägenheter. Att sta- den, då en sanering av dylika anledningar är av behovet påkallad, har rätt att lösa jämväl kvartersmark, synes mig vara försvarligt, särskilt i tider, då man har att räkna med att städerna växa ut med våldsamt fart och där- igenom medföra stora krav på ett ändamålsenligt genomförande av stads- planen. I det nu föreliggande förslaget tages emellertid icke blott sikte på det fallet, att en sanering är nödvändig; nu föreslås, att Konungen må med- giva staden rätt att lösa kvartersmark, så snart den förefintliga bebyggelsen i väsentlig mån avviker från stadsplanen. Det förutsattes sålunda icke längre, att stadsplanen är lagd över ett trångt eller i övrigt olämpligt be- byggt område; man förutsätter nu blott det rent formella förhållandet, att

bebyggelsen väsentligen avviker från stadsplanen, vilket kan innebära exempelvis att byggnaderna äro högre än de nya stadsplanebestämmelserna medgiva. I dylikt fall kan staden således få rätt att lösa kvartermarken eller, såsom jämväl föreslås, att lösa allenast byggnaderna för nedrivning. Jag kan icke frigöra mig från den uppfattningen, att bestämmelser av dylikt innehåll lätt kunna medföra konsekvenser, som icke äro önskvärda. Jag har emellertid — om ock med tvekan — kommit till det resultatet, att de övervägande skälen tala för att utvidga stadens lösningsrätt på sätt, som här avses.

Vad däremot beträffar de i andra punkten föreslagna bestämmelserna, vilka avse införande av det i svensk rätt hitills okända institutet »ekonomisk zonexpropriation», så anser jag mig i denna del böra inlägga en bestämd gensaga mot förslaget.

Dessa bestämmelser äro avsedda att tillämpas, då en markvärdestegring väntas uppkomma genom utförandet av en trafikled eller annan anläggning. Visserligen framhålles i departementschefens anförande, att ifrågavarande expropriationsrätt i första hand bör betraktas såsom ett medel för utkrävande av bidrag till stadens kostnader för den anläggning, som kommit ifråga, men det är dock ofrånkomligt, att expropriationens syfte jämväl är, att samhället må kunna tillgodogöra sig den värdestegring, som väntas uppkomma. Man åsyftar således att på en omväg införa ett slags värdestegringsskatt. Det torde därför vara ofrånkomligt att i detta sammanhang alla de problem upprullas, som sammanhånga med frågan om det berättigade eller oberättigade i en jordvärdestegringsskatt. Här uppstår således exempelvis frågan om samhällets skyldighet att ersätta markägaren de förluster, som uppstå genom stadsplanerandet. Att låta samhället tillgodogöra sig den vinst i form av markvärdestegring, som uppstår genom planläggningen, men samtidigt låta de enskilda bära de förluster, som genom samma verksamhet uppkommer, kan givetvis icke vara riktigt. Här uppkommer även frågan, varför man skall söka till samhället indraga värdestegring å *mark*, då man icke vidtager motsvarande anordningar för att till samhället indraga den värdestegring å aktier, obligationer eller andra valutor, som genom samhällets särskilda åtgöranden uppkommer. Över huvud ligger till grund för de icke minst på senare tider högljutt framställda yrkandena om en jordvärdestegringsskatt den synpunkten, att det allenast är fastighetsägarna, som göra vinster å samhällets stadsplaneverksamhet. Man förbiser därvid det synnerligen viktiga förhållandet, att en stads utveckling och blomstring länder alla dess innevånare till fördel i form av gynnsammare arbetstillfällen, högre löner och i allmänhet större möjligheter till välstånd.

Statsmakterna ha vid tidigare tillfällen haft att taga ståndpunkt till frågan om införande av en jordvärdestegringsskatt. Förslagen därom ha ju emellertid icke vunnit bifall. Med hänsyn därtill synes det mig vara betänkligt att, såsom nyss sades, söka på en omväg införa en dylik beskattningsform. Enligt mitt förmenande bör därför icke heller den nu föreslagna rätten till ekonomisk zonexpropriation införas. Jag föreslår således, att andra stycket i § 24 måtte utgå.

5) *Stads skyldighet att lösa mark, som skall användas för annat ändamål än enskilt bebyggande.*

I § 28 första stycket har fastslagits den i och för sig givetvis riktiga principen, att staden skall vara skyldig att lösa sådan mark, som skall användas för annat ändamål än enskilt bebyggande och som ägaren därför icke kan utnyttja på ett sätt, som står i rimligt förhållande till markens värde. Diskuteras kan ju emellertid på vilket stadium sådana omständigheter skola anses föreligga, att lösningsplikten inträtt. I dylikt hänseende innebär propositionen enligt mitt förmenande icke en skälig reglering. Enligt departementschefens ursprungliga förslag (se propositionen sid. 148) inträdde lösningsplikten redan när markägaren var betagen möjlighet att nyttja marken på sätt, som stod i »*skäligt* förhållande till markens värde». I propositionen har emellertid bestämmelsen omformulerats till markägarnas nackdel på så sätt, att lösningsskyldigheten skall inträda först när markens ägare kan nyttja densamma allenast på sätt, som står »i *uppenbart missförhållande* till markens värde». Det synes mig tydligt att det sätt, på vilket ifrågavarande konflikt mellan det enskilda och det allmänna intresset blivit löst i det ursprungliga förslaget, är riktigt, under det att förslaget enligt propositionen är oriktigt och obilligt. Om staden till förmån för sitt intresse betager markägaren möjlighet att utnyttja sin mark på ett skäligt sätt, bör lösningsplikt inträda. Detta är ett skäligt anspråk. Att däremot ställa lösningsplikten i beroende av, att staden genom sin planverksamhet orsakat ett uppenbart missförhållande, är icke sympatiskt. Skäligheten bör läggas till grund för konfliktens lösning, icke det resonemanget, att markägaren skall vara skyldig att finna sig i ett icke skäligt förhållande ända intill dess detta överskridit gränsen för missförhållande och blivit såsom sådant uppenbart. Första stycket i 28 § bör därför erhålla den lydelse, det hade i departementschefens ursprungliga förslag.

6) *Tomtägares skyldighet att utgiva gatumarkersättning.*

Den tomtägare enligt nu gällande lagstiftning åliggande skyldigheten att utgiva gatumarkersättning har enligt propositionen i vissa hänseenden utsträckt. Skyldigheten att ersätta gatumark är ju för närvarande begränsad på det sätt, att den avser en gatubredd av högst 18 meter. I förarbetena till den gällande lagstiftningen framhölls, att intresset att anlägga gator av större bredd än 18 meter är ett *samfärdselintresse* och således i verklig mening ett allmänt intresse. Däremot kan det icke med fog göras gällande, att markägaren såsom sådan i allmänhet är intresserad av, att gatan framför hans tomt göres bredare än 18 meter. Departementschefen har ej heller i sitt yttrande till statsrådsprotokollet anfört något som helst övertygande skäl för den nu föreslagna anordningen, enligt vilken skyldigheten att ersätta gatumark ställes i förhållande till den tillättna hushöjden även i sådana fall, där detta skulle innebära en utsträckning av den skyldighet, som för när-

varande åligger tomtägarna. Jag föreslår därför, att ersättningsskyldigheten visserligen må ställas i relation till den tillåtna hushöjden, *men att en begränsning intill 9 meter alltjämt må vidhållas*, samt att vid beräkning av ersättningsskyldigheten hushöjden icke må, såsom föreslagits, ökas med en fjärdedel. I heller i fråga om gatas *vidgning* har departementschefen förebragt något övertygande skäl för sitt förslag att för dylikt fall utsträcka markägarens skyldighet att ersätta för vidgningen erforderlig mark till det dubbla mot vad nu gäller. Även en *vidgning* av en gata är i allmänhet i första hand ett samfärdselintresse, och först då vidgningen medför rätt att invid gata uppföra högre hus än dittills varit tillåtet, kan vidgningen sägas jämväl vara ett markägareintresse. Det förhållandet, att just vid vidgningar samfärdselintresset i allmänhet är minst lika viktigt som markägareintresset, torde ha föranlett lagstiftaren att reglera ersättningsskyldigheten vid gatuvigdning på sätt som skett, d. v. s. med skyldighet för tomtägare att utgiva en fjärdedel av den för vidgningen erforderliga marken. Något övertygande skäl för att denna anordning icke skulle alltjämt medföra ett möjligast rättvist resultat har icke förebragts. Enligt propositionen föreslås emellertid en utsträckning av denna skyldighet till att avse *hälften* av den för vidgningen erforderliga marken, och detta utan bibehållande av den gamla begränsningen upp till 18 meter.

I enlighet med vad sålunda anförts föreslår jag, att i 45 § första punkten orden »— — — ökad med en fjärdedel av samma höjd» måtte utgå samt att till punkten måtte fogas orden »— — — dock ej till större bredd än 9 meter». Vad beträffar § 46 så torde denna böra erhålla följande ändrade lydelse: »Skall gata vidgas — — — skyldig ersätta staden fjärdedelen av värdet — — — tillåtna hushöjden, dock ej till större bredd än 18 meter. Skäligen jämkning skall göras i ersättningsbeloppet enligt — — — stadgade grunder. I övrigt — — — motsvarande tillämpning.»

7) Tid för gatumarkersättningens erläggande.

Den i § 47 givna bestämmelsen, att ersättningen skall erläggas »vid anfordran», torde i vissa fall kunna verka obillig. Med hänsyn till de svårigheter, som kunna uppkomma för en fastighetsägare att erlægga beloppet i en post och genast, föreslår jag att till paragrafen fogas ett nytt stycke av förslagsvis följande lydelse:

»Byggnadsnämnden äge, när skäl därtill äro, medgiva, att ersättningen må erläggas i skilda poster.»

8) Gatukostnadsbestämmelser.

De i §§ 49—51 omnämnda s. k. gatukostnadsbestämmelserna betecknades i departementschefens ursprungliga förslag såsom »gatuordning». Trots vad lagrådet därom anfört synes mig den valda beteckningen icke vara lämplig. Bestämmelserna äro ju nämligen avsedda att omfatta allenast regler för kostnaden för *iordningställande* av gata, under det att ordet »gatu-

kostnad» i rubriken användes såsom en gemensam beteckning på såväl gatumarkersättning som kostnader för gatans iordningställande. Vid dylikt förhållande synes mig beteckningen »gatuordning» vara att föredraga.

Ifråga om bestämmandet av grunderna för beräkningen av den kostnad, som skall påföras tomtägaren, stadgas i § 50, näst sista att-satsen, att »hänsyn skall tagas» till att tomtägaren mot vederlag helt eller delvis vunnit befrielse från deltagande i kostnad för anläggning av gata eller avloppsledning. Bestämmelsen torde närmast åsyfta sådana på olika orter träffade likställighetsöverenskommelser, enligt vilka tomtägarna vunnit dylik befrielse. I den mån tomtägarna genom dylika överenskommelser eller eljest vunnit befrielse från att deltaga i kostnaderna, är det icke med rättvisa överensstämmande, att dylik ersättningsskyldighet ånyo åvälves dem. Jag föreslår därför, att de i näst sista att-satsen i § 50 införda orden »hänsyn skall tagas härtill» utbytas mot orden »— — — detta skall lända till efterrättelse.»

9) Särskilda bestämmelser angående markexploatörer.

I § 52 föreslås bestämmelser, som avse markexploatörer. Dessa bestämmelser ha blivit utformade på ett sådant sätt, att de enligt mitt förmenande lämna rum för ett icke ringa godtycke eller i varje fall mycket subjektiva bedömanden. Att uppskatta den nytta, som markägaren kan få av stadsplanen, är givetvis mycket vanskligt. En person, som anser, att på en viss trakt livlig och omfattande bebyggelse skall komma till stånd, anser nyttan vara stor, en person av motsatt uppfattning anser nyttan minimal. Ingendera kan i allmänhet i en dylik situation prestera verkligt övertygande skäl för sin uppfattning. Huru förhållandena i själva verket äro, visar allenast den framtida utvecklingen, som i sin tur är beroende på en mångfald tämligen oberäkneliga omständigheter. Mot bakgrunden av vad sålunda anförts synes det mig icke rimligt, att i lagen icke fastslås så långt gående skyldigheter för markägarna, som förslaget anger. För dem, som till äventyrs motsätter sig, att stadsplan lägges över hans område, är det givetvis synnerligen hårt att behöva avstå utan ersättning upp till 40 % av marken, särskilt som denna mark skall få användas ej blott till gator, som ju alltid äro nödvändiga, utan jämväl till andra allmänna platser och även platser för allmänna byggnader. Det kan så mycket mindre ligga någon fara i att högst avsevärt inskränka denna skyldighet, som det säkerligen kommer att visa sig lätt att med sådana markexploatörer, som gärna vilja få en stadsplan lagd och genomförd, träffa överenskommelse om utsträckande av den här berörda skyldigheten.

Jag föreslår, att i första stycket i 52 § orden »— — — eller till allmän byggnad» måtte utgå samt att procenttalet 40 måtte ändras till 33.

Vad beträffar andra stycket i samma paragraf så synes det mig, att de där föreslagna bestämmelserna om skyldighet att lämna marken fri från in-teckning och annan särskild rätt, som besvärar densamma, kunna leda till orimliga resultat. Beträffande penninginteckningar kan det för en skuld-satt fastighetsägare vara omöjligt att få dem dödade. Beträffande andra in-

teckningar kan det för var och en vara omöjligt. Jag nämner t. ex. det fallet, att ett kraftledningsservitut finnes fastställt. Jag har svårt att inse, huruledes en fastighetsägare i praktiken skall kunna befria fastigheten från ett dylikt. Än mer orimligt synes mig den bestämmelsen vara, att markägare skall vara pliktig hålla staden skadeslös, därest han icke kan frigöra marken i här åsyftat hänseende. Det kan icke vara rimligt, att den skuldsatte fastighetsägaren skall betala skadestånd till staden, för att han icke förmår betala sina skulder.

Jag föreslår således, att de två första punkterna i andra stycket i 52 § måtte utgå.

Under åberopande av vad jag ovan anfört hemställer jag,

att riksdagen måtte besluta att antaga Kungl. Maj:ts i propositionen nr 79 framlagda förslag till stadsplanelag med de ändringar och tillägg, jag här föreslagit.

Stockholm den 16 mars 1931.

Nils Holmström.